

PATAK MÁRTA

Lex Higuíta

A futballt az anyatejjel szívtuk magunkba, de mindenestül, mondja, és nem néz rám, csak mosolyog sejtelmesen maga elé. Az útra szegezi tekintetét, kívár, hátha megdöbbenek, és gyors kérdésemre adott válaszával jöhet a folytatás, csakhogya én meg átlátok a szítán. Hagyom, hadd szedje össze a gondolatait, hadd vegye sorra a módszereit, hogyan tud elkábítani a meséjével, mire én majd elismerő nyelvcsettintésekkel nyugtázom, hogy milyen fantasztikus gyerekkora volt, és még annál is megnyíval jobb lett a folytatás. Túl fiatal hozzáam, ezt egy gyors pillantással fölmérem.

Színész vagyok, nem ismerhet, talán ha a nevemet mondanám, akkor rémlene neki az újságokból, már ha olvas színházi híradást, azt meg végképp nem nézem ki belőle, hogy színházba járna, amúgy sem vagyok tag az itteni társulatnál, szóval engem nem fenyeget a veszély, hogy lelepleződjek, úgylhogya belemegyek a játékba. Le-robbant a kocsim, pont az utolsó pillanatban, nem volt más választásom, ha föl akarok jutni Pestre, a legkézenfekvőbb megoldást kellett választanom, ő vett föl a benzinkútnál, ahol bizony sorra leszólítottam az autósokat, ki megy Pestre, és aki megy, fölvinne-e engem. Negyedikre sikerült.

Mennyi lehet, harminc-harminckettő? Saccra. Céges kocsi, bár felirat nincs rajta, vadonatúj, most váltott munkahelyet, szinte naponta jár fel Pestre. Ennyit elmondott egy szuszra bevezetésképpen, én meg csöndben konstátálom, jó tudni, hátha még egyszer szükségem lesz rá. Szántód felé megyünk, egy kis dolgom lesz még a Diagnosztikán, jegyzi meg, miközben kikanyarodik a benzinkútról, aztán indulás.

Mintha sose jártam volna erre, úgy nézem ezt a félig még városi, de félig már mezei tájat. Vajon mi lehet ez a sárga épület? Olyan malomszerű. Malom, itt? Ennek utána kell néznem. Nem hiszem el, még sose tűnt föl, pedig voltak nyarak, még bőven gimnazista korom után is, amikor egy hónapon keresztül naponta kétszer, jövetben is, menetben is elmentem előtte. És nem emlékszem rá. Nyári diákmunkán voltam, hol érdekelt akkor engem a táj!

Hirtelen bekanyarodunk, fölcusúdok a felirat láttán. Diagnosztika. Kaposvári Egyetem, Egészségügyi Központ. Hm. Biztos leletért jött, vajon a sajátja lehet?, morfondírozok magamban, amíg kiszáll, és bemegy. Nem vette ki a slusszkulcsot, tehát nem tart tőle, hogy meglépek az autójával. Ez mind átvillan bennem, miközben a parkolót szegélyező hársakat nézem, és eszembe jutnak a nyílegyenes nyárfasorok, ordítón kirínak a környezetükből. Pedig Somogy megyét teljesen ellepték az ültetvények. Irgalmatlanul gyorsan nőnek, a rendszerváltás óta talán már kétszer-háromszor is arattak velük, de legföljebb még kétszer telepítenek, aztán vége, és

abba a földbe utána vethetnek akármit, ott fű se fog nőni. Kizsigerelik teljesen ezt a vidéket. A gyors haszon reményében. Nem is szeretek rágondolni. És vajon miért nem csertőlgvet telepítenek, ami itt megszokott? Vagy gyertyánt? Az akácra fújtak, mindig azt hallottam, nem őshonos, azt akarják eltüntetni innen, a méhészek tiltakoznak, jogosan, a nyárfa meg kell az olaszoknak a papírgyártáshoz, hatalmas üzlet, kis befektetés, gyors haszon, undorító egy világ.

Meg is vagyok, jön vissza a fiatalember, kezében közepesen vastag feles boríték, már CD-re írják ki a leletet, nem olyan hatalmas lepedőkkel ballagnak kifelé a páciensek a CT-ről meg az MR-ről, mint régen. Régen? Milyen régen? Hisz tegnapelőtt volt az is, csak én leszek mindjárt ötven, hah, még kimondani is sok, hát még nap mint nap szembesülni vele.

Sokáig nem szólok meg, a fiú is hallgat, nyilván a CT-leletén vagy ki tudja, min jár az esze, én csak az igali templom láttán tennék egy megjegyzést, mindig lenyűgözött a méretével, vajon milyen lehetett, amikor még nem egy forgalmas főút szelteketté a falut, van vagy húsz méter széles, hossza akár negyven is, de lehet, hogy tévedek, a tornya mindenesetre ránézésre is bőven megvan annyi. Barokk, neobarokk, mint a legtöbb templom errefelé.

Egy pillanat szinte, és már Bonnyánál járunk, akár a Maremma Toscana, Sylvia vidéke, most nem térhetek be hozzá, de gondolok rá, ott a zsákfaluban milyen lehet az élet, megszokott rendben zajlik, az biztos, az évszakok diktálják a rendet, az embernek csak alkalmazkodni kell hozzá. Tényleg a legszebb táj itt, ezek a hullámszó dombok, az a punkfrizurás, metszett tarajú erdő ott a háttér legmagasabb dombján, amit odaátról, a Balaton másik oldaláról esténként mindig figyelek.

Nekem is edzésen kellene most lennem, jegyzi meg a fiú mellettem, és látom, ide-oda cikázik a tekintete, látom a faluszéli futballpályán adogató kölyköket, vissza is térhetünk kezdeti témánkhoz, gondolom, de nem szólok meg. Direkt hagyom, hogy szenvedjen, gonoszság vagy sem, azzal, hogy fölvettem, még nem vagyok köteles végighallgatni egy futballmániás értekezését. Amúgy sem érdekel.

Anyám volt a mesterem. Ennyit mond, majd hatásszünetet tart, én meg hirtelen nem is értem, mire gondol, annyira el vagyok foglalva a völgyhíddal. Ahogy közeledünk, egyre hátborzongatóbb érzés látni, mégis van benne valami lenyűgöző, impozáns, kecses, igen, még kecsesnek is mondhatnám, ha nem egy falu közepéből kellené bámulni, nem is értem, hogy engedhették ezt ideépíteni, illetve pontosan tudom, de nem is szeretek rágondolni. Arra mindenesetre jó, hogy aki végezni akar magával, az itt biztos halált talál.

Vajon lélektani szempontból van-e jelentősége, hogy ki milyen halálnemet választ? Biztos készült már erről is számtalan tanulmány, aki például szerelmi bánatban akar meghalni, az gyógyszert vesz be, esetleg iszik is rá, keserű méz effektus. Aki törvény elől menekül, az nyilván nem a kötelet, inkább a biztos halált választja, a mélybe veti magát, mintha eleve pokolra küldené a lelkét vezekelni. Aki önként a kötél mellett dönt, az lélekben bűnösnek ítéli magát, bármi legyen is a vétke, tetté-

vel lakol a puszta tényért is talán, hogy világra jött. Aki fölvégja az ereit, az látványosan adja a világ tudtára, hogy milyen szenvedés volt neki az élet, aki meg egy csövön keresztül visszavezeti a kipufogógázt az autójába, az szeretné végre kifulladásig megtapasztalni, milyen is egy emberi élet. Ostobaság. Nem tudom, miféle elszántság kell ahhoz, hogy valaki átmásszon ezen a ferde korláton, és leugorjon innen.

Most hagyta abba, ötvenegy évesen, mikor kiderült, hogy rákos. Mintha nem is nekem szánta volna, úgy mondja, maga elé, én meg beharapom a számat, nem szólok rá semmit, fél szemmel önkéntelenül a kesztyűtartóra sandítok, ahová az imént becsúsztatta a leletet. Mondom, az anyatejjel szívtuk magunkba a futballmániát. Mióta az eszemet tudom, futballozok. Nyelek egyet, de még mindig nem kérdezek semmit. A szántóföldön két őz, tűnődök, vajon hol jöhetett föl a múltkorában őz az autópályára. Legelészett, aztán valahogy betévedt. Nem lehetett könnyű leterelni.

Majd otthon utánanézek. Kapus volt. A legrosszabb fajtából. Ezt persze nem én mondom rá, ő maga mondta magára, a legrosszabb fajtából vagyok. Szívesen lettem volna mezőnyjátékos, de az edzőm még ifi koromban rábeszélte, hogy maradjak a kapuban. A legfontosabb poszt. Hiába csatár a csapatkapitány, akkor is a kapus irányítja a többieket.

Veszprém megyét is elhagyjuk, átlépünk Fejér megyébe, amikor megszólalok, azt kérdezem, ő milyen poszton játszik, de a választ is azon a különös üvegburán keresztül hallom, amin az addigi beszédet. Monoton, vízfolyásszerű darálás, erre mondják, hallgatom, mint molnár a malma zúgását vagy mint az eső kopogását, és közben a sarjadó őszi vetést figyelem. Martonvásár táblája láttán eszembe jut az óvodamúzeum, arról meg a pozsonyi árvaház, ami még most is árvaház, aztán Brunszvik Teréz kisedővője, miközben a fiú mellettem már egy kolumbiai kapusról beszél. Lex Higuaita, erre kapom föl a fejemet, pedig Beethoven halhatatlan kedvese jobban érdekelné, mint a lobogó hajú kapus, aki a kilencvenes olasz vébén hajmeresztő dolgokat művelt a tizenhatoson kívül, afféle söprögetőt játszott, és állítólag az ő játékan felbuzdulva kezdeményezte a FIFA, hogy a kapusokat is vonják be a mezőnyjátékba, ezentúl ne engedjék, hogy kézzel érjen a labdához, ha a csapattársai hazaadják neki a labdát, ellenkező esetben ugyanis közvetett szabadrúgást kapnak érte.

Anyám is ilyen volt, marha! Erre kapom föl a fejemet, pontosabban a fékezéstől hátra, majd előre billenek, és csóválom a fejemet, milyen félőrrültek járnak az utakon, ez is azt hiszi, az Audijával mindent lehet. Az!, helyeselek neki, de közben özszerándul a gyomrom, belegondolok, mi van, ha lesodor, át a másik sávba a kamion elé, az meg maga alá gyűr bennünket, mint a papír Jaguárt. A fiú nyilván nem tudja, mire helyeselek, vagy ha tudhatná is, nem az audisra érte, mert az anyjával folytatja, én meg hátradőlök az ülésben, úgyszincs több látnivaló, Martonvásár után úgy besűrűsödik a forgalom a szélső sávban, hogy esetleg a kamionok feliratát meg rendszámtábláját böngészhetném, de az meg nem érdekel, két orosz kamionról jegye-

zem meg szellemesen, hogy időbe fog telni, mire ezek Moszkvába érnek, ha oda tartanak, de a határig is elég lesz eljutni nekik, meg a román rendszámú nyergesek pótkocsijának olasz rendszámán tűnődtem el, hogy ez hogy lehet, egyszerre két náció felségjelével, de különösebben ennek a miértje sem érdekelt, úgyhogy átadtam magam a fiú meséjének. Közbeszólnom nem kellett, elég volt néha elismerően hümmögnöm, miközben a fiú áradozott az anyjáról.

Még sose hallottam, hogy egy fiú az anyja révén szeretett volna bele a futballba. A sztereotípiá szerint az apa hordja meccsre a fiát, kiskorától fogva, és minden igyekezetével azon van, hogy remek futballistát neveljen belőle, egyedüli reménysége a fia, hátha neki majd sikerül, és a fociban is megvalósítja, amit ő nem vitt véghez életében, a korlátnak dőlve szurkol, mikor nála van a labda, és szidja a bírót meccseken, hogyha a csapatuk ellen ítélt. Na de hogy egy nő, egy anya hordja magával a saját meccsére a fiát! Nem mintha kifogásom lenne ellene, de kicsit furcsállom. Az apja biztos nem, hopp, éppen erről beszél, az apja is futballozik, még most is, de elváltak, úgyhogy kiskorától fogva az anyja neveli, na, ez akkor nem jött be.

Elképzelem a fiú anyját, amint ki-kisandít a kapuból, nem rosszkalkodik-e a gyerekek a pálya szélén, de megint rám cáfolnak, mintha olvasnának a gondolataimban. Anyám annyira együtt élt a játékkal, hogy mikor meccs után az öltözőben tárgyalták az eseményeket, sokszor az edző vagy a csapattársai figyelmeztették, menjen már ki, nehogy elfeledkezzen a gyerekről, anyám akkor ezerrel rombolt ki, így mondta, ezerrel rombolt ki, át se öltözött, én meg már ott rugdostam a labdát az üres kapuba. Nagy lendülettel beállt, én meg se vártam, amíg elhelyezkedik, rögtön rálöttem. Amíg kisebb voltam, az ötösről, nagyobb koromban meg már a tizenegyes pontról. Nem kímélt, folyton kritizálta a lövőtechnikámat, sokkal szigorúbban, mint az edzőm, néha persze dicsért is, nehogy elvegye a kedvemet.

Higuita a példaképe. Nekem is. Százszor megnéztük a vébé videofelvételeit, anyám nem tud betelni vele. A kolumbiai kapus, ha úgy látta jónak, saját magát indította, akkor még kézzel is maga elé tehetette a labdát, megindult vele, és valahol az ellenfél térfelén tudták esetleg megállítani, ott is szabálytalanul. Őrület, hogy miket művelt. Szétcselezte a védőket, vitte a labdát, amíg föl nem vágta, ha meg passzolt, akkor hajszálpontos volt, nem rajta múlt, ha nem lett gól belőle. Lehet, hogy többször is megcsinálta, én egyszer láttam, hogy kivédte a tizenegyeset, aztán ugyanazzal a lendülettel ment is a labda után, nehogy ellenfélhez kerüljön, és vitte is, amíg el nem kaszálták. Vagy amikor páros lábbal, de talppal védett! Azt nem felejttem el. Azt próbálgattam én is, kértem anyámat, hogy cseréljünk helyet, rúgja fölém, de akkor meg mindig ösztönösen kézzel nyúltam a labdáért. Anyám se tudta megcsinálni. Erre születni kell.

Na, már csak ez hiányzott!, az érdi lehajtónál beállt a forgalom. A fiú értetlenül néz rám, talán azt hiszi, nem élvezem az utazást, vagy még mindig Higuitánál jár. Most akár malmozhatunk is, jegyezem meg, erre nem szól semmit, benyom egy rádióállomást, nyilván a közlekedési híreket várja, de még reklám, társadalmi célú

hirdetés a magyar kormány megbízásából, én az első mondathangsúlytól rosszul leszek. Fogalmam sincs, miről szól, de ugyanaz a nyávogó-éneklő intonálás, amitől a gagyi szinkronok hallatán is borsózik a hátam. Már a nyelvemen van, hogy nem lehetne elkapcsolni innen, aztán elharapom a nyelvemet, végső soron én csak egy stoppos vagyok ebben az autóban, örüljek, hogy elhoznak, nehogy már én diktáljam a feltételeket.

És akkor történik valami, máig nem értem, hogyan, a Rákellenes Liga hirdetése következik, a fiú erre úgy elkezd zokogni, hogy a kormányra dől, és képtelen abba hagyni. Tehetetlenül nézem, próbálok az eszére hatni, gondolja meg, itt állunk a forgalomban, bármelyik pillanatban gázt kell adni, ilyen állapotban hogyan akar vezetni, elhiszem, hogy fáj, ami az édesanyjával történt, bár fogalmam sincs, mi történt vele, nyilván az ő leletét hozza, akkor pedig kemoterápián van. Semmi hatás. Rázni kezdtem a karját, hátha az segít, de nem, csak bőg, mint az árva számár, én meg, magam sem tudom, hogyan, fogom magam, kipenderülök az autóból, kinyitom a vezetőülés felőli ajtót, és erélyesen ráparancsolok, hogy azonnal üljön át az anyósülésre, majd én vezetek, ilyen állapotban nem hagyom, hogy ő vezessen. Ki se lát a könnyei alól. Nem ellenkezik.

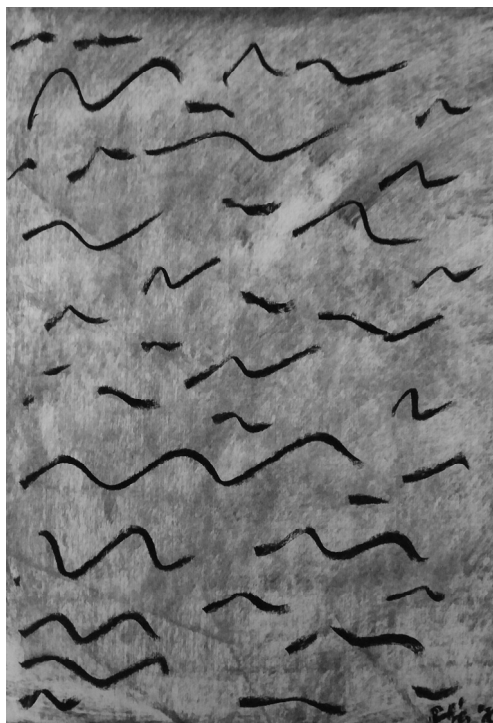
Méterenként araszolva, de megindul a forgalom. Jó negyedórába beletelik, mire a fiú meg tud szólalni. Miért? Miért pont neki kellett így járni, mikor egész életében sportolt, a futball volt a mindene, és most tessék, milyen igazságtalan az élet, folyton azt hallottam tőle, egészségesen kell táplálkozni, sokat kell mozogni a friss levegőn, ez a titok, ez, édesanyám, és úgy látszik, néha ez is kevés. Én ezt nem bírom elviselni. Nem halhat meg az én anyám! Szüksége van rá a senior válogatottnak! Hogy nem lehet ezt megérteni?

Elképesztő dolgokat hordott össze ez a fiú. Hagytam, hadd jöjjön ki belőle, ami ki akar jönni. Láthatta rajtam, hogy figyelek, szánakozó pillantást vetettem rá minden fékezés után, simogattam a tekintetemmel, már amennyire lehetett, abból nyilván érezte, hogy sajnálom, együtt érzek vele. Anyakomplexus. Nem bír meglenni az anyja nélkül, nála idősebb nők kapcsolatát keresi. Ez mind benne volt abban, amit mondott, nem hiszem, hogy csak én szűrtem le belőle.

Van egy hatodik érzékem a férfiakhoz, azonnal kiszagolom, ha segítségre szorulnak, ha a nő segítségét reméli. Imádom ezt a gyenge fajtát. Kiváló szerepet kínál, eljátszhatom, hogy anyáskodok fölöttük. Most is ezzel kecsgetett a helyzet, és én nem is hagytam kihasználatlanul. Tulajdonképpen menet közben jöttem rá, eleve akaratlanul kezdődött, ösztönösen cselekedtem, mozdult a kezem, amint megálltunk, egy bizonyos ponton túl már nem csak a tekintetemmel, hanem a kezemmel, is cirógattam a fejét, aztán az arcát, észrevétlenül odahúztam magamhoz, abban a pillanatban jöttem rá, mibe keveredtem, mosolyognom kellett, Szép, Rozália, látom, elemedben vagy!, de csak ennyi volt, nem is törődtem a hanggal, a helyzetelemzés nem illett volna bele a képbe, egy gondolatvillanás volt csupán az egész. Budaörs-höz közeledtünk, ahogy sávváltáskor oldalra néztem, még egy gondolatszálánk ma-

radt bennem, ez a hegy is olyan, mint Toponárnál az a sárga épület, ki tudja, hány ezerszer elmentem mellette, mégsem tűnt föl eddig, milyen különös formája van, mintha lefaragták volna a felét, az biztos, hogy ember műve, nyilván valamit bányásztak az évszázadok folyamán, aztán visszahódította magának a természet. Ez mind átvillant bennem, miközben haladtunk befelé.

Mire Kelenföldre értünk, a fiú már egészen megnyugodott, ebben nem kis részem volt. Annyira kell nevetnem, magamon persze, meg az egész helyzeten, nem is tudom, mit várok ettől a fiútól, jószerivel anyja lehetnék, azt se tudom, hogy hívják, Zolira emlékszem, Higuita Zoli, így írtam be a számát a telefonomba, annyit beszélt erről a kolumbiai kapusról, hogy megnéztem, kicsoda. Nagy fölfedezés, hasonlítottunk egymásra, talán ezért is vett föl a benzinkútnál, a hajam miatt, talán elképzelt engem is a pályán, ahogy szöktetem magamat, és lobog utánam a sörényem, miközben feltartóztathatatlanul viszem a labdát az ellenfél kapuja felé. Lex Higuita. Holnap találkozunk.

PETŐCZ ANDRÁS: MADARAK – TANDORINAK (KÁOSZ 1.)